

Vlaams
Parlement

vergadering **C229**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 16 mei 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Waalse 'pax eolienica' – 1938 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de ondersteuning van thuisbatterijen – 1939 (2017-2018)	7
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de doelstelling voor hernieuwbare energie – 1942 (2017-2018)	10

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Waalse 'pax eolienica' – 1938 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, eind maart bracht minister Di Antonio de 'Pax Eolienica' uit. Het is dus niet uw collega Crucke die dat doet, want het is een andere bevoegdheid. Het Waalse Windkracht 2020 bestaat uit vijftien actiepunten om het ontwikkelen van windenergie meer aantrekkelijk te maken in Wallonië. Wij hebben het Vlaamse Windkracht 2020 en de 'Pax Eolienica' eens naast elkaar gelegd, om te kijken waar er overeenkomsten zijn en waar Wallonië zich dus geïnspireerd heeft op Vlaanderen. Maar we hebben gezien dat er ook een aantal verschillen zijn met Vlaanderen.

Net zoals in Vlaanderen wil men in Wallonië op langere termijn de ondersteuning afbouwen. Daarvoor moet de succesgraad van projecten omhoog. Vandaag halen negen op de tien projecten de eindstreep niet, ook in Wallonië. Alle kosten die worden gemaakt, moeten dan uiteraard gedekt worden door dat ene project dat het wel haalt. Met andere woorden: de winst op dat ene project moet voldoende groot zijn, zodat men de administratieve kost van de negen andere kan recupereren.

In Wallonië durft men ook verder te gaan op het vlak van milieucompensatie. Het Waalse Gewest gaat op zoek naar een methodologie om de ingenomen oppervlaktes door windturbines te compenseren met natuur of een financiële compensatie in een biodiversiteitsfonds. Er gaat een analyseraster opgesteld worden met richtlijnen om de biodiversiteit te bewaren.

Een laatste opmerkelijke feit is dat door de aankomende verordening betreffende de bescherming van persoonsgegevens, de bewuste GDPR, de windsector geen toegang meer krijgt tot kadastrale gegevens, wat de ontwikkeling uiteraard bemoeilijkt. Een ontwikkelaar moet nu in de buurt beginnen rond te bellen en vragen wie eigenaar is van welk perceel. De GDPR laat in het kader van het algemene belang echter wel toe om informatie te delen. Het zou dan ook opportuun zijn om tot een modus vivendi te komen waarin de informatie over de gronden die in aanmerking komen voor windenergie, wel gedeeld kan worden.

Minister, monitort u de succesgraad van de lopende projecten? Zo ja, wat is de evolutie? Hoe bekijkt u het concept van de milieucompensatiemaatregelen bij projecten voor hernieuwbare energie? In Wallonië is het debat daarover gestart. Is het opportuun om dat debat ook hier in Vlaanderen verder uit te diepen?

Hoe ver staat u met het evalueren van de huidige ondersteuningsregeling voor wind? Hoe wilt u een evenwicht vinden tussen het aantrekkelijk houden van investeringen en het onder controle houden van de kosten? Je kunt de twee concepten natuurlijk niet met elkaar vergelijken, maar we zien bijvoorbeeld dat de groenestroomcertificaten of de totale waarde die een windmolen offshore krijgt, momenteel lager ligt dan een windmolen onshore. Voor onshore zit je met een vaste groenestroomcertificaatwaarde, die wel iedere keer evolueert, plus de elektriciteit, en op de Noordzee is dat 79 euro. Daar is er uiteraard meer wind, maar de investering is ook anders enzovoort. Is er al duidelijkheid over repowering en verlening van groenestroomcertificaten? Als we naar de omliggende landen kijken, is de ondersteuning daar de afgelopen jaren al veel sterker gedaald. Waarom blijven wij dan achter?

In Wallonië moet men pas een milieuvergunning hebben bij 500 kilowatt, in Vlaanderen is dat 300 kilowatt. Is het opportuun om die grens ook in Vlaanderen op te

schuiven, zodat middelgrote windturbines meer kansen krijgen in Vlaanderen? Gemeenten durven al eens belastingen te heffen op windturbines, als een vorm van motor, zeggen ze dan. In sommige gemeenten zou dat al van toepassing zijn. De Waalse Regering zal na beraadslaging met de vereniging van Waalse gemeenten een wettelijk kader vastleggen dat een redelijk bedrag als maximum naar voren zal schuiven. Welke belastingen worden vandaag reeds geheven op windturbines? Is een debat over belastingen op windenergie in Vlaanderen opportuun?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega Gryffroy, zoals voorzien, is in het kader van de conceptnota van de Vlaamse Regering, Windkracht 2020, een kernteam opgericht als samenwerkingsverband tussen de Vlaamse administraties Energie, Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu. Zij volgen onder meer de succesgraad voor de vergunningsaanvragen op. Het aandeel vergunde aanvragen ten opzichte van het aantal aanvragen is de laatste jaren weer gestegen. Er was inderdaad een dieptepunt in de vorige legislatuur, 2010-2014, vanwege de zogenaamde 'clichering'. Die clichering houdt in theorie in dat windturbines ongeacht de bestemming van het gebied kunnen worden aangevraagd, indien ze voldoen aan alle voorwaarden inzake goede inplanting. In de beginperiode gaf dat aanleiding tot zeer veel aanvragen die niet voldeden aan de randvoorwaarden, zodat ze uiteindelijk toch geweigerd werden.

Windturbines nemen in de praktijk slechts een zeer kleine oppervlakte in en worden vandaag nagenoeg nooit in natuurgebied gebouwd. Daaruit blijkt dat bovengenoemde regeling tekortschoot. De Vlaamse Regering heeft in het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen het concept 'bestemmingsneutraliteit' als norm opgenomen. Momenteel wordt ook een nieuwe omzendbrief inzake hernieuwbare energie-installaties voorbereid, met het oog op meer vergunbare projecten.

Wat betreft maatregelen rond milieucompensatie, ben ik altijd bereid om daar besprekingen over op te starten. Of dat dan projectspecifiek of via een compensatiefonds moet gebeuren, dat laat ik in het midden. Mijn standpunt is evenwel dat het nooit de bedoeling kan zijn om natuurbeleid te gaan financieren via windontwikkelaars en bijgevolg via de ondersteuning voor hernieuwbare energie. Het uitgangspunt moet zijn dat enkel aantoonbare schade gecompenseerd moet worden. Ik vind dat we daar uitermate voorzichtig mee moeten zijn.

Eind 2017 heeft de Vlaamse Regering een evaluatie van de steunregeling afgerond. Daarbij werden verschillende maatregelen voor nieuwe projecten rond windenergie goedgekeurd: de steunduur werd aangepast van 15 naar 20 jaar; er is de opsplitsing van de categorieën, zodat turbines kleiner dan 3 megawatt en turbines vanaf 3 megawatt een verschillend steunniveau krijgen; en het beloofde projectrendement voor windenergie daalde van 8 procent naar 7,5 procent.

Verder wordt op dit moment ook een kaart van windsnelheden opgemaakt, zodat conform de afspraken in het Windkracht 2020-plan een windcorrectiefactor onderzocht kan worden.

Vergelijkingen met projecten in andere landen en andere gewesten moeten met de nodige omzichtigheid gebeuren, aangezien er specifieke verschillen kunnen zijn, zoals de steunduur, de periode waarin het project moet worden gerealiseerd, het windaanbod, de omvang van de markt, de schaalgrootte van de projecten, de toewijzing van de kosten voor de vergunningsprocedure, de netaansluiting enzovoort. Het is soms ook niet zeker dat projecten bij de vermelde steunhoogtes wel gerealiseerd zullen worden.

Voor bestaande projecten die reeds certificaten kregen voor 1 januari 2013 werd de steunverlening vereenvoudigd door regels vast te leggen wat betreft de te hantieren afschrijvingstermijn en door de in te rekenen exploitatie- en vervangingskosten

vast te leggen in het Energiebesluit. De bedoeling van deze vereenvoudiging is om bestaande windturbines voldoende ondersteuning te bieden om verder operationeel te blijven zonder de steunhoogte te bereiken die geldt voor nieuwe turbines.

De grens van 300 kilowatt is een algemene grens die in de milieuregelgeving uniform voor alle types installaties is vastgelegd, zowel voor installaties die elektriciteit of warmte produceren als verbruiken, bijvoorbeeld ook voor verwarmingsinstallaties, pompinstallaties, motoren enzovoort. Deze grens optrekken heeft ook weinig zin, want gezien de ruimtelijke impact en de impact op de omgeving zal toch in elk geval altijd een omgevingsvergunning nodig zijn.

Vandaag worden er geen gemeentebelastingen op windturbines geheven. De afgelopen jaren zijn voor enkele gemeenten dergelijke belastingen vernietigd en is gebleken dat er geen juridische grondslag voor bestaat. Richtlijn 2009/28/EG verplicht de lidstaten immers om maatregelen te nemen om de vergunningsprocedures te bespoedigen en om niet-technologische belemmeringen te verminderen. Een belasting met het oog op het ontmoedigen van een investering in windturbines kan worden gekwalificeerd als een niet-technologische belemmering. Sinds 2011 is dit dan ook bij ministeriële omzendbrief verboden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben in elk geval tevreden om te horen dat sinds u minister bent, de slaagkans om een windmolen te plaatsen groter is dan ten tijde van een socialistische minister van Energie. Dat betekent al iets.

U zegt dat de grens optrekken van 300 naar 500 kilowatt geen zin heeft omdat er toch een omgevingsvergunning moet zijn. Ik had het echter over een milieuvergunning. Ik veronderstel dat toch via een omzendbrief kan worden uitgeklaard dat het tot 500 kilowatt veel simpeler kan dan nu.

Ik had ook nog een vraag over de kadastrale gegevens. Via de windkaart kan inderdaad worden gedefinieerd waar er een goede locatie is, maar dan moet geprobeerd worden om de eigenaars van de grond op te sporen. In het Waalse Henegouwen is dat bijvoorbeeld geen probleem. Als je naar de administratie belt, krijg je die gegevens. Ik weet echter van ontwikkelaars dat ze deze gegevens bijvoorbeeld niet krijgen in Brugge en West-Vlaanderen, tenzij je Aspiravi heet, want dan heb je een band met de gemeenten omdat Aspiravi van de gemeenten is. Dan lukt het wel, maar dus niet op een officiële manier. Er is met andere woorden geen gelijke behandeling.

De immosector bijvoorbeeld heeft dat zelf opgebouwd, door de jaren heen. Kunnen we er niet voor zorgen dat de windsector ook die kans krijgt om zelf een databank met kadastrale gegevens op te bouwen waardoor ze gemakkelijker op zoek kunnen gaan naar de eigenaars van goede locaties? Nu is er geen mogelijkheid en moet men gokken van wie de grond is en rondbellen. Als ze toegang zouden hebben tot het kadaster – al is het tegen betaling voor iedereen –, helpt dat misschien een aantal zaken vooruit. Ik weet dat dit in overleg moet gebeuren met het kabinet van minister Van Overtveldt omdat hij daarvoor verantwoordelijk is. Blijkbaar zou er ook een rem zijn bij staatsecretaris De Backer wegens redenen van privacy.

De immosector heeft zo'n databank zelf opgebouwd, door de jaren heen. Andere spelers worden bevoordeeld omdat ze Aspiravi heten. In bepaalde provincies kan het en andere niet. Kunnen we daar geen oplossing voor vinden?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): In de rand van het verhaal van de windturbines komt een klassieke vraag steeds terug, namelijk over de verhouding met Defensie.

We hebben er in maart nog over gesproken. U hebt toen verteld dat er een overleg was geweest op ambtelijk niveau, maar dat u zou proberen om een overleg te organiseren op politiek niveau met de minister van Defensie om de belemmering voor de ontwikkeling van windenergie in te perken. U had toen "goede hoop op vooruitgang". Welke vooruitgang is er ondertussen geboekt? Welke stappen zijn er gezet om de belemmeringen vanuit Defensie voor de ontwikkeling van windenergie in Vlaanderen weg te werken?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, waarom gaan we niet boven 300 kilowatt? U hebt het over een aparte milieuvergunning. Ik kan verkeerd zijn omdat het niet onmiddellijk mijn bevoegdheid is, maar alles wordt omgeschakeld naar een omgevingsvergunning. Zijn er nog aparte milieuvergunningen voor dergelijke windmolens? Alles gaat naar de eengemaakte omgevingsvergunning, en die moet sowieso altijd worden aangevraagd. Er is dus geen aparte milieuvergunning meer. Ik denk dat, maar zoals ik al zei, is dit niet mijn specialiteit.

Wat het kadaster betreft, ben ik op de hoogte van het probleem. Mijnheer Gryffroy, u schetst het juist dat het eigenaardig is dat het in bepaalde streken wel kan en in andere niet. Uiteraard zou men kunnen zeggen dat de windmolensector een afspraak kan maken met de immosector. Dat zou ook mogelijk zijn, want zij hebben de gegevens, maar het is misschien toch goed dat eens te onderzoeken. Ik zal daarover in de eerste plaats overleg plegen met de Privacycommissie. Zoals u weet, ben ik gewezen staatssecretaris voor de privacy en heb ik er op dit moment contacten. We gaan kijken of we daar een mouw aan kunnen passen zodat dat kan gebeuren conform de regelgeving. Daarmee zullen we starten. Als daar geen probleem is, kunnen we daarmee verder gaan en misschien een systeem uitbouwen in overleg met mijn collega Johan Van Overtveldt.

Mijnheer Bothuyne, wij hebben overleg gehad met Defensie. Defensie heeft zich mee geëngageerd om het immense probleem van de kustzone op te lossen. Daar, in mijn eigen achtertuin, situeert zich het grootste probleem. Daar is heel veel potentieel aan wind, er is plaats voor windturbines en de burgemeesters van de betrokken gemeentes hebben al openlijk laten verstaan dat ze eraan willen meewerken, ook de provincie heeft gezegd eraan te willen meewerken. Defensie heeft gezegd een oplossing proberen te zoeken. Het gaat over de luchtmachtbasis van Koksijde. Ook met Belgocontrol hebben we constructieve contacten, over de luchthavenroute van Oostende – niet de luchthaven zelf, maar de landingsroute. Er waren ook nog een aantal problemen in verband met de meteorologie, maar dat zijn allemaal zaken die we oplossen. Defensie heeft verklaard dat we samen constructief verder werken om tot oplossingen te komen.

Andries Gryffroy (N-VA): In verband met de milieu- of omgevingsvergunning moet ik het zelf eens checken. Ik dacht dat er nog een omzendbrief of iets moest worden geregeld, maar ik kan me daarin vergissen. In elk geval is het belangrijk dat u checkt met de Privacycommissie wat kan. Het is ook maar door te zoeken dat ik op dat probleem ben gestoten. Men ziet dat er inderdaad geen gelijke behandeling is, en dat de behandeling ook nog eens afhankelijk is van de regio. Men ziet dat het voor bepaalde sectoren wel kan, en voor de windsector niet. Het moet in elk geval conform de regels gebeuren. U zet daarmee inderdaad de juiste stap: eerst bij uw collega De Backer, om daarna in overleg te gaan met het kabinet van Johan Van Overtveldt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de ondersteuning van thuisbatterijen – 1939 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als we spreken over energietransitie, spreken we ook altijd over de mogelijkheid tot nieuwe technologieën. Een van de nieuwe technologieën in de toekomst zal niet alleen de decentrale productie zijn, maar ook de decentrale energieopslag. Ook batterijtechnologie zal een zeer belangrijke rol gaan spelen. Want, als er wind is, draaien de windturbines en als de zon schijnt, hebben we zonne-energie, maar als dat niet zo is, dan moeten we ervoor zorgen stroom op het net te steken ofwel stroom op te slaan. Ik geloof sterk in de decentrale opslagsystemen, gecombineerd met de digitale meter, omdat men de markt dan een nieuw elan kan geven. Er zullen spelers zijn die zullen gaan 'spelen' met uw batterij, eventueel met uw eigen productie, met uw eigen huishoudtoestellen, enzovoort. Daardoor kunnen we lokaal, zelfs bij de gezinnen, werken aan de bewuste 'peak shaving', zodat dat niet alleen van toepassing is bij de grotere bedrijven, zoals diepvriesopslag enzovoort. Als men 100.000 gezinnen ook kan gaan 'peak shaven', bespaart men al heel wat op het vermogen.

We zien dat de batterijtechnologie heel snel evolueert. De klassieke batterijen zijn een gekende technologie, al van meer dan veertig of vijftig jaar. Zelfs in Japan hebben praktisch alle huishoudens een batterij, omdat men daar gewoon is om tien tot twintig keer per jaar te leven met een stroomonderbreking gedurende een half uur tot een uur. De slimme batterijen gaan nog een stapje verder: ze gaan kijken hoeveel ze moeten opladen, of ze alles moeten opladen, of ze moeten opladen afhankelijk van de marktprijzen, enzovoort. Die zijn nog duur en dus nu nog niet rijp voor een brede uitrol in Vlaanderen. We verwachten wel dat dat de komende jaren zal veranderen.

In Vlaanderen willen we alle technologieën op het vlak van energietransitie alle kansen geven. U hebt een plan uitgewerkt voor het financieel ondersteunen van thuisbatterijen. Tijdens de vergadering van de commissie Energie van 7 maart lichtte u reeds een tipje van de sluier over de modaliteiten van een ondersteuningsmechanisme. De bedoeling is om het premiestelsel uit te werken tegen de zomer 2018. Daarvoor wordt jaarlijks 1,2 miljoen euro vrijgemaakt uit het Energiefonds.

Het zou gaan om een eenmalige investeringssubsidie die dus beperkt is in de tijd. Tevens gaf u aan dat dit budget moet worden ingezet om te experimenteren en inzichten te geven, zodat, als de technologie verder evolueert, Vlaanderen kan nagaan hoe we de thuisbatterijen het best ondersteunen.

Wat zijn de modaliteiten en de voorwaarden voor de ondersteuning van thuisbatterijen? Welke technische voorwaarden worden vooropgesteld om in aanmerking te komen : CE-keuring, lijst van mogelijke types die beschikbaar zullen zijn via de website Synergrid, ...? Wat is de concrete timing?

In de commissievergadering van 7 maart gaf u aan dat er ruimte moet zijn om te experimenteren. Waarom werkt u niet eerst met proefprojecten?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, tijdens de commissievergadering van 7 maart hebben we dit onderwerp al aangesneden, en ik ben uiteraard tussen 7 maart en 16 mei niet blijven stilzitten. Mijn bedoeling is om nog voor de zomer een voorstel te doen aan de Vlaamse Regering.

Na overleg met tal van belanghebbenden hier in Vlaanderen – onder andere met Flux50, Volta, batterijexperts, Eandis/Synergrid – maar ook na contact met buitenlandse ministeries, waaronder bijvoorbeeld Duitsland, lijken een aantal voorwaarden en uitgangspunten vast te staan. Uiteraard moet het batterijsysteem een CE-keuring hebben. Alle producten die hier op de markt komen, moeten immers beantwoorden aan de Europese vereisten inzake veiligheid, gezondheid en bescherming van het leefmilieu.

Een batterij wordt het best gekoppeld aan decentrale productie en een van de voornaamste uitgangspunten voor het subsidiesysteem moet zijn dat de middag-productiepiek bij fotovoltaïc (PV) wordt afgetopt zodat die idealiter kan worden verbruikt tijdens de consumptiepiek 's avonds. Op die manier dragen de batterijen maximaal bij aan het verlagen van de impact op het net. In Duitsland wordt om die reden een injectielimiet opgelegd aan de PV-installatie die aan een batterijsysteem is gekoppeld. Ik spreek me daar nog niet over uit, want op dit moment wordt nagegaan of zoiets ook opportuun is in Vlaanderen.

Een ander uitgangspunt bij de subsidiëring van batterijen is dat die tot gevolg moet hebben dat een prosumant zijn zelfconsumptie verhoogt en hiertoe ook gestimuleerd wordt. Met een terugdraaiende teller is die stimulans beperkt. Afnames en injectie van elektriciteit moeten dus apart worden gemeten, wat wil zeggen dat de afnemer die een batterijsubsidie ontvangt, moet beschikken over een bidirectionele of digitale meter.

Wat betreft de benodigde steunhoogte, heeft mijn administratie zelf al analyses en berekeningen uitgevoerd, waardoor er op dit moment een vrij goed zicht is op wat nodig is om mensen te overtuigen een batterij te installeren. In de marge van een onderzoeksopdracht zal 3E ook een doorrekening doen om de optimale steunhoogte te bepalen. De uiteindelijke hoogte van de subsidie zal op basis hiervan bepaald kunnen worden.

We mogen niet vergeten dat batterijen ook ingezet kunnen worden als systeemdienst en dat daar ook voor de consument een businesscase in kan zitten. Sommigen waren daar niet van overtuigd, maar ik ben er wel van overtuigd. Omdat het absoluut de bedoeling is om in de eerste fase te experimenteren en ervaringen op te doen, en omdat vanaf volgend jaar de digitale meter uitgerold wordt en het belangrijk is om naast premies ook voldoende en de juiste communicatie te geven, heb ik aan mijn administratie gevraagd om na te gaan of er een mogelijkheid is om dit jaar eerst met proefprojecten te werken. Op die manier zouden er dit jaar projecten met batterijen kunnen worden ondersteund om vanuit die ervaringen volgend jaar, tegelijk met de digitale meter, een structureel systeem van start te laten gaan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik vind het correct wat men in Duitsland doet. Men noemt het daar slimme batterijen, want er is een onderscheid tussen slimme en domme batterijen. In Duitsland had men het probleem, en daar moeten we hier ook voor opletten, dat men moet kunnen definiëren hoeveel men wil opladen en hoeveel men moet injecteren in het net, omdat anders de batterij 100 procent wordt opgeladen maar dat misschien doet op het minst interessante prijsmoment.

U zegt dat de terugdraaiende teller geen motivator is voor de mensen. Ik wil het omgekeerd stellen. U spreekt over een eventuele ondersteuning van een batterij via de 1,2 miljoen euro die een CAPEX-ondersteuning (Capital Expenditures) zou zijn en u zegt dat de mensen een digitale meter moeten hebben, wat ik logisch vind, maar gaat u dan bij die mensen ook het systeem van de terugdraaiende teller afschaffen?

U zegt zelf dat de terugdraaiende teller geen motivator is. Als u zelfconsumptie wilt stimuleren, zult u op deze manier moeten ingrijpen, zou ik veronderstellen.

Ik heb ook altijd geloofd in batterijen die een systeemdienst zijn. Ik zie er dus geen enkel probleem in dat het ook ten voordele van de consument kan zijn.

U spreekt ook over proefprojecten die u nog dit jaar wilt doen, ik veronderstel in de tweede helft van het jaar. Zijn er al vragen voor proefprojecten gekomen? In welk budget is voorzien voor 2018?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord

Minister Bart Tommelein: Ik dank u voor uw bijkomende vragen.

In Duitsland is er inderdaad een injectielimiet. Er is een efficiënt gebruik. Zoals ik heb gezegd, mijnheer Gryffroy, zal ik dat onderzoeken. Ik spreek er me nu nog niet over uit, maar het zou perfect kunnen dat we dat ook doen omdat het effectief een efficiënte maatregel kan zijn. We moeten natuurlijk onderzoeken of de situatie in Duitsland over heel de lijn dezelfde is. Ik veronderstel, en ik weet ook van mijn talrijke bezoeken aan Duitsland, dat er toch een duidelijk verschil is tussen het zuiden en het noorden van Duitsland. Zo is er ook bij ons wat meer zon aan de kust en is de hemel daar blauwer dan in het binnenland – en het wordt alleen maar blauwer, zou ik zeggen.

Mijnheer Gryffroy, het is de bedoeling om zoveel mogelijk mensen zo snel mogelijk te laten overstappen naar een alternatief compenserend systeem voor de terugdraaiende teller. Zo staat het ook in de beslissing die we in de Vlaamse Regering hebben genomen en zo staat het ook in het ontwerp van decreet dat op dit moment op de tafel van de Vlaamse Regering ligt. We moeten die terugdraaiende teller effectief uitfasen. Iedereen weet dat dit geen goed systeem kan blijven. Het enige wat ik heel belangrijk vind, is dat het draagvlak voor zonne-energie zomaar niet wordt onderuitgehaald met de terugdraaiende teller in vraag te stellen zonder dat we een alternatief compenserend systeem hebben. Dat alternatief compenserend systeem is voor mij cruciaal de komende periode – ik spreek me niet uit over maanden of jaren.

Als het aan mij ligt, had ik het er liever al gehad. Maar er zijn nog een aantal belemmeringen en problemen, onder andere Atrias, die niet zo snel vooruitgaat. Ik heb mijn ontgoocheling daarover al laten blijken.

Wij hebben effectief een budget uitgetrokken van 1,2 miljoen euro in 2018. Het is de bedoeling om dat ook in te zetten in 2018.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voor de proefprojecten dan, veronderstel ik? *(Minister Bart Tommelein knikt bevestigend)*

Ik ben het eens met uw filosofie rond die terugdraaiende teller. Ik zal die nog eens duidelijk herhalen. Als we inderdaad ondersteuning zouden geven voor een batterij, dan veronderstel ik dat die zal worden gekoppeld met op dat ogenblik, voor die mensen, het afschaffen van de terugdraaiende teller. Want anders zullen ze straks zelfs niet meer worden getriggerd om zoveel mogelijk aan zelfconsumptie te doen. Het is natuurlijk op vrijwillige basis: je kiest zelf of je die batterij wilt of niet. Dat is je eigen keuze. Maar als je dan ondersteuning krijgt voor die batterij, veronderstel ik wel dat er een koppeling gebeurt en dat er bij de mensen met een digitale meter een ander systeem zal zijn van ondersteuning dan de terugdraaiende teller. Want anders heeft de ondersteuning van de batterij zelf geen zin.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de doelstelling voor hernieuwbare energie – 1942 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, een tijdje geleden ging u op bezoek in Duitsland. U hebt geleerd dat er een verschil is tussen het noorden en het zuiden van Duitsland.

Minister Bart Tommelein: Ik ben in Noordrijn-Westfalen geweest. Als overtuigde regionalist – in tegenstelling tot anderen – ga ik naar een deelstaat.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het siert u. Noordrijn-Westfalen dus, een zeer belangrijke deelstaat in Duitsland, zowel economisch, maar ook wat betreft energie en energieproductie. Bovendien is het uiteraard een deelstaat die nauw aansluit bij het profiel van Vlaanderen, zowel geografisch als economisch en sociaal.

Er is daar beslist om uit kernenergie te stappen, net als bij ons. Wij hebben een kleine deadline tegen 2025. Uiteraard willen zowel de vrienden van Noordrijn-Westfalen als wijzelf zoveel mogelijk inzetten op hernieuwbare energie en elektriciteit.

Dat bezoek aan Noordrijn-Westfalen heeft u heel wat inspiratie opgeleverd voor het Vlaamse energiebeleid. Want u verklaarde dat de doelstelling voor hernieuwbare elektriciteit ambitieus zou moeten worden ingevuld en u gaf daarbij het cijfer van 40 procent op. Dat is wat in tegenspraak tot wat minister-president Bourgeois twee weken geleden in de commissie kwam vertellen. Hij had het over 35 procent hernieuwbare elektriciteit als doelstelling tegen 2030.

Wij zijn uiteraard voor een zo hoog mogelijke doelstelling. Het is belangrijk om ambitieus te zijn. Maar tegelijk is het natuurlijk ook belangrijk om realistisch te zijn en ervoor te zorgen dat de ambities die we uitspreken voldoende onderbouwd zijn.

Nu, u had het ook over eventueel nieuwe of vernieuwende bronnen van hernieuwbare energie. Het winnen van warmte uit de ondergelopen mijnschachten in Limburg werd daarbij geciteerd, een nieuwe vorm van geothermische warmte die u wilt laten onderzoeken en die mogelijk kan bijdragen tot de doelstellingen die we op dat vlak hebben. En hoewel u zich normaal niet inlaat met de bevoegdheden van een andere regering of minister, verklaarde u in Duitsland, of beter Noordrijn-Westfalen, ook dat om de bevoorradingszekerheid te garanderen na de kernuitstap er allicht geen negen gascentrales nodig zouden zijn.

Minister, we hebben zowel in 2016 als geactualiseerd in 2017 een energieplan goedgekeurd in deze Vlaamse Regering, met subdoelstellingen per technologie, tegen 2020. Het is belangrijk dat we die doelstelling alvast proberen te halen. Maar het is ook belangrijk dat er dit jaar werk wordt gemaakt van het nationale energie- en klimaatplan tegen 2030. Uw uitspraak om de doelstelling voor hernieuwbare elektriciteit te leggen op 40 procent is in die zin bijzonder belangrijk en roept een aantal vragen op.

Minister, op basis van welke gegevens concludeert u dat Vlaanderen zijn ambities inzake hernieuwbare energie kan bijstellen naar 40 procent?

Welke stappen dienen we dan volgens u bijkomend te zetten om deze verhoogde ambitie waar te maken? Welke impact heeft dat op welke subdoelstellingen?

Ziet u, naast duidelijkheid over de kernuitstap – wat uiteraard belangrijk is om de marktomstandigheden optimaal te maken – nog zaken waaraan moet worden voldaan om die noodzakelijke investeringszekerheid te garanderen?

U stelde dat we door een verhoogde flexibiliteit van het netwerk en nieuwe opslagmethodes minder gascentrales nodig zouden hebben. Kunt u een inschatting geven van de mogelijke vermindering in de noodzakelijke productiecapaciteit? En waarop is deze informatie gebaseerd?

Tot slot, kunt u op basis van de gegevens uit Noordrijn-Westfalen een inschatting maken van het potentieel aan energie dat gewonnen zou kunnen worden uit het project met die ondergelopen mijnschachten en de kostprijs van deze methode om energie te winnen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Zoals u weet, moet in de loop van dit jaar een ontwerp van Vlaams Energie- en Klimaatplan 2030 worden opgemaakt. Dit ontwerp zal dan, samen met de bijdragen van de andere gewesten, worden gebundeld tot een Belgisch ontwerpplan dat eind 2018 moet worden ingediend bij de Europese Commissie. Het definitieve Energie- en Klimaatplan 2030 moet eind 2019 worden ingediend.

In het kader van de voorbereiding van het ontwerpplan hebben we reeds concrete groeipaden uitgetekend voor zon- en windenergie. Dit is volgens mij al een hele flinke stap. Want bij mijn bezoek in Noordrijn-Westfalen, bleek dat wij daar in verder staan dan de deelstaten in Duitsland, die geen concrete becijfering hebben van die groeipaden.

Dat is echter slechts een onderdeel van het Vlaamse Energie- en Klimaatplan, dat daarnaast ook andere hernieuwbare energiebronnen beschouwt, en ook groene warmte en duurzaam transport. Over dit ontwerpplan zal de komende maanden nog een stakeholdersoverleg worden gevoerd.

Zoals u weet, mijnheer Bothuyne, heb ik ambitie, veel ambitie om van Vlaanderen een vooruitstrevende regio te maken met veel hernieuwbare energie. Ik denk niet dat er een probleem is met een minister die zegt dat hij persoonlijk ambitieuzer is dan wat vooropgesteld is in teksten of door individuele fracties of zelfs door het parlement.

In de teksten van het Energiepact staat inderdaad 40 procent, de Vlaamse Regering heeft op 30 maart beslist om minstens 35 procent in te schrijven. Het is echter mijn persoonlijke ambitie om die 40 procent te bereiken.

Iedereen wil bepaalde zaken bereiken, ook ik. Ik weet dat 40 procent zelfs geen droom is, maar dat die 40 procent werkelijkheid zal worden. En ja, ik ben een volutarist. Sommigen mensen zeggen dat volutaristen geen realisten kunnen zijn, maar daar ben ik het dus niet mee eens, mijnheer Gryffroy. Hoewel wij in eenzelfde coalitie zitten, zijn wij het daar absoluut niet over eens. Volutaristen hebben de wil om er te geraken, en die wil druk ik uit met heel mijn lijf.

De beleidsmaatregelen die daarvoor nodig zijn, zullen eveneens worden opgesomd in het ontwerp van energie- en klimaatplan. Bij maatregelen die verder nog nodig zullen zijn om investeringszekerheid te garanderen, denk ik verder aan de energienorm. Vorige week heb ik in deze commissie al gezegd dat wij tegen de zomer klaar zullen zijn met het voorbereidend werk voor de invoering hiervan.

Wat de behoefte aan nieuwe gascentrales betreft, ben ik voorstander om die zoveel mogelijk in te vullen met bestaande installaties, nieuwe installaties en andere technologieën zoals kwalitatieve warmte-krachtkoppeling (wkk). Die wkk-installaties

kunnen worden geplaatst bij bedrijven met grote warmtebehoefte en zijn efficiënter dan klassieke gascentrales. Er zijn een aantal studies gemaakt en in gesprekken met de Duitse minister en de bedrijven daar, heb ik een aantal dingen gezegd, die dan uiteraard worden opgetekend door de aanwezige journalist. U moet die natuurlijk in een breder kader zien, maar wanneer het aan mij ligt, dan komen er zo weinig mogelijk gascentrales. Als ik die kan vervangen door andere, waarom zou ik dat dan niet doen? Bovendien gaat iedereen er altijd van uit dat dit gas is zoals we dat vandaag kennen, maar ik denk ook aan synthetisch gas, biogas enzovoort.

Wat het potentieel van mijnwater betreft – en dat is iets wat u heel erg interesseert, mijnheer Danen –: dat is een van de vragen die ik verder wil laten onderzoeken. U hebt me daar een tijdje geleden al een vraag over gesteld in de commissie. Op het potentieel en de kostprijs kan ik niet verder ingaan. In Duitsland heeft men veel meer mijnschachten in Noordrijn-Westfalen dan wij hier in Limburg. Daar onderzoekt men het potentieel en bekijkt men wat men ermee kan doen. Er blijken daar toch een aantal opportuniteiten te zijn, maar het zal afhangen van de kostprijs en het rendement of dit ook werkelijkheid kan worden. Ik heb vorige week al in de commissie gezegd dat we dat het best doen in overleg met landen en deelstaten die daar ook mee bezig zijn en die daar ook ervaring mee hebben. Het lijkt me een fantastische zaak om ook op Benelux-niveau die interregionale contacten met Noordrijn-Westfalen te handhaven om eventuele opportuniteiten niet te missen. Dit wordt vervolgd.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, het is wel zeker dat dit wordt vervolgd, want het is ook wel nodig dat er een vervolg komt op deze discussie.

Ik ondersteun u in uw persoonlijke ambitie. Ik wens me af te houden van uw lijf, maar ik ben blij dat u alles in het strijdperk wilt gooien om die ambitie effectief waar te maken. Er zal echter meer nodig zijn dan voluntarisme. Er zijn afspraken gemaakt binnen deze regering over minstens 35 procent, maar het mag ook 40 procent zijn. Wat ons betreft, zou het zelfs 40 procent moeten zijn. En dan reken ik op u om niet alleen uw lijf maar ook het volledige beleid, administratie, onderbouwing in de strijd te gooien zodat er effectief investeringszekerheid kan worden geboden aan wie straks die 40 procent moet waarmaken. Ik denk dat er wat meer onderbouw nodig is dan alleen voluntarisme om die 40 procent waar te maken en daar ook een politiek draagvlak voor te hebben. Ik zie de heer Gryffroy immers al klaarzitten om over 'evidence based policy' tussen te komen. Op dit punt heeft hij natuurlijk geen ongelijk. Het is belangrijk om de ambities die we uitdragen, zeker u als minister van Energie, effectief te onderbouwen. Voluntarisme zal niet volstaan.

Ik ben blij dat u op een aantal punten zegt dat u daarover overleg zult voeren en dat u daar verder werk van zult maken. Kunt u wat meer uitleg geven over de timing van dat stakeholderoverleg? Wat is de timing van dat overleg en wat wilt u de stakeholders voorleggen? Zult u de ambitie van 40 procent voorleggen aan de stakeholders? En hoe ziet u die onderbouwing concreet?

Over de energienorm hebben we het vorige week of de week voordien nog gehad.

Ik hoor u heel graag over wkk spreken. Ik heb u twee à drie maanden geleden al een vraag gesteld over het bijkomend potentieel van wkk om de behoefte die wij hebben aan productiecapaciteit mee in te vullen. Vanuit de sector werd aangegeven dat er een bijkomend potentieel mogelijk is van 1000 megawatt, wat een enorme impact heeft op de eventuele noodzaak om bijkomende of bestaande gascentrales te bouwen.

U hebt toen gezegd dat we dat zouden bekijken. U vermeldt nu WKK als bijkomende bron van energie en elektriciteit in ons systeem. Ik veronderstel daarom

dat u daarover meer studiewerk hebt verricht en dat u zicht hebt op het potentieel van WKK voor ons energielandschap. Ik had daarover graag wat meer duiding. Ziet u effectief 1000 megawatt als bijkomend potentieel voor WKK-installaties in Vlaanderen, bovenop deze die nu al zijn geïnstalleerd?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, vorig jaar waren wij op de herdenking van 25 jaar mijnsluiting. U herinnert zich dat allicht. Ik heb toen een paar vragen gesteld in het parlement over de aanwending van mijnwater. Ik ben blij dat de heer Bothuyne die vraag nog eens opwarmt. Het is een belangrijk thema. In Heerlen is men bezig met proefprojecten. Men zei toen dat men in 2018 zou proberen om grotere gebouwen of grotere gebieden te verwarmen met mijnwater. Ik neem aan dat u dat project kent, misschien niet de details, wat te begrijpen is, maar het is goed om eens te bekijken hoe men dat daar heeft aangepakt en wat we daarvan kunnen leren.

U antwoordde toen op mijn vraag dat u de zaak verder zou bekijken. U hoopte dat het project met warmte uit mijnwater in Limburg zou lukken. Hebt u op dat vlak nog stappen gezet?

Ik wil nog een suggestie doen. Er zijn heel wat euregionale projecten. Op het euregionale niveau is men – althans in mijn streek – soms op zoek naar goede projecten. Ik suggereer om erover na te denken hoe we mijnwater kunnen gebruiken om warmte te genereren en te hergebruiken. Volgens mij kan dat een heel goed project zijn, en ook een heel goede manier om samen te werken. In mijn streek zijn in het verleden heel wat mijnen gesloten. We hebben toch allemaal ongeveer dezelfde ondergrond, dus lijkt het me goed om daar samen werk van te maken. Dat ontslaat u natuurlijk niet van de plicht om ook daarover na te denken en om te bekijken hoe we mijnwater kunnen gebruiken om warmte te genereren. We hebben alles nodig als we die ambitieuze doelstellingen willen bereiken.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De heer Bothuyne probeert mij de woorden uit de mond te halen. 'Evidence based policy' is voor mij de basis. *(Opmerkingen van Robrecht Bothuyne)*

Ja, voorspelbaar. Maar dat komt doordat er niet naar mij wordt geluisterd. We debatteerden gisteren nog over de vraag waarom we niet naar 55 procent gaan. Waarom is het 40 procent? We hebben afgesproken dat het minstens 35 procent zou zijn. We zullen al heel blij mogen zijn als we dat halen. Wie andere cijfers wil poneren, moet ervoor zorgen dat hij dat kan onderbouwen. Wie dat niet kan, komt weinig geloofwaardig over. Dat is mijn stelling en daarom ben ik inderdaad een ecorealiste, geen ecovoluntariste.

WKK is kwaliteitsvolle warmte-krachtkoppeling. Dat betekent dat je de warmte moet kunnen benutten. De sector heeft inderdaad berekend dat er ongeveer 1000 megawatt zou kunnen bijkomen. Maar dat verhoogt wel de CO₂-uitstoot. Dat is geen Europees probleem, wel een probleem voor bij ons. Dan gaan we wel de CO₂-uitstoot bij ons verhogen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, u had het over uw voluntarisme om van 35 procent hernieuwbare elektriciteitsproductie naar 40 procent te gaan. Natuurlijk was dit debat dan weer heel erg te verwachten. 'Ja, de minister is een dromer, en dat voluntarisme...' Wel, mijnheer Bothuyne, mijn partij is ook ecorealistisch. Voluntarisme en realisme zijn geen tegengestelden. *(Opmerkingen van Matthias Diependaele)*

Mijnheer Diependaele, de heer Gryffroy drijft de semantiek op de spits.

Gisteren hadden wij een debat in de interparlementaire klimaatconferentie. Ook mijn partij was behoedzaam om de CO₂-reductiedoelstellingen van 40 naar 55 procent op te trekken in 2030. Collega's, dat is nog wel een klein verschil: de reductie al optrekken van 40 naar 55 procent, terwijl we nog niet aan 40 procent zijn. Wat betreft de productie van hernieuwbare energie, of toch van hernieuwbare elektriciteit, wijzen heel wat studies erop dat 35 procent in het vizier is en dat 40 procent best wel haalbaar is. De hoeveelheid investeringen die nodig zijn om die 40 procent te halen is met andere woorden wel een ander paar mouwen dan om de 55 procent CO₂-reductie te realiseren.

Minister, u hebt terecht gewag gemaakt van het capaciteitsmechanisme waarmee we nu aan de slag gaan. Ik wil erop aandringen dat wanneer het nationale klimaat- en energieplan wordt gelanceerd, wij niet én strategische reserve én capaciteitsmechanismen enzovoort lanceren, en dat we de kostprijs van de capaciteitsmechanismen goed in de gaten houden. De Vlaamse bevoegdheid is dan wél van toepassing op het feit dat ook andere vormen van elektriciteitsproductie in aanmerking worden genomen voor een capaciteitsmechanisme of een strategische reserve. Dan heb ik het over andere technologieën, ook hernieuwbare energie en flexibiliteit. De vraag over batterijen werd net gesteld. Ook die technologieën moeten kunnen intekenen op die mechanismen.

Minister, misschien kunt u een stukje van uw voluntarisme ook naar de rest van de regering laten doordruppelen, met name tot bij minister Schauvliege, opdat zij, net als u, zou bekijken in welke mate wij onze reductiescenario's voor CO₂ kunnen opschroeven. Er zijn daar wel wat mogelijkheden. Momenteel lijken België en Vlaanderen ietwat achteruit te schuiven, maar ik denk dat er wel mogelijkheden zijn om opnieuw aan te sluiten bij de kop van het peloton.

Mijnheer Gryffroy, wij hebben gisteren inderdaad een eerste debat gehad over emissie- en reductiedoelstellingen. Het volgende debat zal allicht gaan over datgene waarover we het vandaag hebben: de ambities om hernieuwbare-energie-aandelen op te schroeven. Ik ben dan ook zeer verheugd dat u, minister, zegt naar 40 procent te willen gaan. Dat kan met alle maatregelen die vandaag werden vermeld, onder andere nog een nieuwe innovatieve die u hebt mogen bekijken: warmte of koude winnen uit mijnschachten.

Collega's, ik denk dat dat exact het pad is dat we moeten inslaan: een open blik houden op alle technologische innovaties die er vandaag opduiken. Er is nog heel wat voorhanden. Laat ons alsjeblieft de handen in elkaar slaan en ervoor zorgen dat de subsidies die wij uitgeven, zo efficiënt mogelijk gehanteerd worden en dat wanneer wij de komende maanden met nieuwe tarieven aan de slag gaan, ook de decentrale productie haar potentieel volop kan ontwikkelen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Als je vanuit de oppositie het debat volgt dat in de meerderheid gevoerd wordt rond ambitie, voluntarisme en doelstellingen voor hernieuwbare energie, dan blijkt dat steeds te eindigen in een debat van de gemiste kans. Minister, ik denk dat u De Zondag ook hebt gelezen. Vanuit de oppositie steunen wij uw verhaal. Wij vinden dat we ambitie moeten tonen. *(Opmerkingen van minister Bart Tommelein)*

Ik wil het belang van het debat dat we hier voeren, tot de essentie brengen. Als er een nood is om die doelstellingen te halen, dan is dat een nood aan een stabiel investeringsklimaat op lange termijn, een nood aan ambitie tonen en misschien ook een nood aan wat meer voluntarisme. Wij hebben daar vanuit de oppositie zelfs geen probleem mee. Wij denken dat dat nodig is om die switch te maken,

om de sluiting van de kerncentrales mogelijk te maken, om de omslag naar hernieuwbare energie te maken. Daar moet je zo ambitieus mogelijk in zijn. Telkens als we daar een debat over voeren en we die open blik willen ondersteunen, dan wordt die vanuit de meerderheid alweer beperkt, dan wordt heel dat debat weer ingeperkt en ontstaat er weer twijfel.

In de gesprekken die wij voeren met potentiële investeerders, met mensen die bezig zijn met die materie, weegt dat debat. Daar hebben ze inderdaad wel twijfel of er op lange termijn een stabiel investeringsklimaat ontstaat om die omslag naar hernieuwbare energie te maken. Vandaag ervaar ik dat alweer. Hier komt een goed verhaal, hier komen juiste antwoorden van de minister. Waarom geven we dat geen kans? Waarom wordt telkens wanneer er ambitie wordt getoond binnen de meerderheid, die ambitie getemperd? Dat is echt niet goed om die doelstellingen te halen. En ja, we moeten voor 40 procent gaan. En ja, we moeten voor 55 procent gaan. Maar het temperen van de ambities binnen de meerderheid heeft zijn impact in het halen van de doelstellingen die we hebben vooropgesteld. Je moet daar echt rekening mee houden, hoor.

Ik denk dat niemand een probleem heeft met de voorstellen die u doet, mijnheer Gryffroy. Het is logisch dat we dat moeten onderbouwen en dat er cijfers moeten zijn. Niemand ontkent dat. Maar door de betogen die u telkens houdt, tempert u het ambitieniveau. Ik vrees dat dat op lange termijn een nefaste invloed heeft op het behalen van waar we ons voor engageren. Ik wil echt de oproep doen om binnen de meerderheid niet telkens de debatten van de gemiste kansen te voeren, maar om het ambitieniveau iets meer te ondersteunen zodat we aan de buitenwereld tonen dat we het echt menen.

Collega Danen heeft de vragen gesteld over de warmte van het mijnwater. Ik denk ook dat we daar volop op moeten inzetten, interregionaal moeten samenwerken en zelfs overeenkomsten en charters maken om dat alle kansen te geven. Ik ben ervan overtuigd dat wanneer we allemaal die ambities uitspreken, we meer realiseren dan wanneer we telkens in dit debat de ambities naar beneden halen. Laten we alsjeblieft de oproep van de minister ondersteunen en voor 40 procent gaan.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's en mijnheer Bothuyne in het bijzonder, er is inderdaad meer nodig dan voluntarisme. Dat betekent niet dat er geen voluntarisme kan zijn. Ik stel alleen maar vast als ik mijn twee jaar ministerschap van Energie bekijk dat er soms veel tegenstrijdige reacties zijn op een aantal zaken die worden gedaan. Als je een becijferd plan brengt, zegt men dat dat ofwel te optimistisch is, ofwel overdreven, ofwel te ambitieus, ofwel niet haalbaar. Als je een plan brengt zonder cijfers, zegt men dat het niet becijferd is en dat men enkel maar iets zal bereiken als het becijferd is.

Ik herhaal nogmaals dat ik ook in Noordrijn-Westfalen die cijfers heb gevraagd, mijnheer Gryffroy. Dat is de grootste deelstaat van Duitsland. Daar heeft men geen cijfers. Wat u van mij eist, hebben ze niet in de grootste deelstaat van Duitsland: cijfers om de doelstellingen van het federale Duitsland te halen. Dat hebben ze niet. Wij hebben dat wel. En wat nog erger is, mijnheer Gryffroy, is dat het pessimisme zeer groot was. Er was negativisme van 'Oei, u zult dat niet halen, u bent te optimistisch'. En wat blijkt, telkens opnieuw wanneer gezegd wordt dat we de zaak niet kunnen halen? Dan wordt het energieplan realistisch en behaald. In de voorbije twee jaar hebben we zowel voor zon als voor wind onze doelstellingen van het energieplan behaald.

Ik ga de persartikels en de uiteenzettingen in de commissie niet bovenhalen waarin gezegd werd dat het allemaal veel te optimistisch was. Mijnheer Vandaele, u hebt zelfs nog in de plenaire zitting verklaard dat het allemaal veel te optimistisch was.

Maar als het dan behaald wordt, dan is het oorverdovend stil. Mijnheer Gryffroy, u was ervan overtuigd dat we onze doelstellingen voor windmolens in 2017 niet zouden halen. U hebt hier cijfers onhaalbaar genoemd. Op het einde van het jaar toen ik in Amsterdam was voor het 'European Wind Energy Association Event', bleek dat de cijfers in Vlaanderen wel gehaald werden. Niets wijst erop dat we de cijfers niet kunnen halen. We kunnen ze wel degelijk halen.

Ik heb begrip voor uw benadering dat het allemaal gebaseerd moet zijn op evidenties en dat het allemaal moet worden bewezen. Maar het feit dat politici aangemaand worden om visie en ambitie te hebben, staat in schril contrast met het feit dat een politicus alleen maar mag vertrekken vanuit wat vandaag bestaat en wat gisteren bestond, en geen rekening mag houden met wat nog kan en zal komen. Ik ben er de voorbije twee jaar rotsvast van overtuigd geraakt dat we altijd veel te laag mikken. Ik ben hierin gesterkt door de resultaten van de commissie AMPERE die in het begin van de jaren 2000 is opgericht en waar experts, wetenschappers en professoren werd gevraagd om voorspellingen te maken over waar we vandaag staan. Men zat er glad naast: men was veel te pessimistisch, want men had geen rekening gehouden met innovatie.

Men vertrok van wat men kende, maar niet van het feit dat er innovatie is. En als er nu één regio in de wereld is die moet inzetten op innovatie – en ik krijg daarin ook volop de steun van mijn collega Philippe Muyters – dan zijn dat wij in Vlaanderen, die voortrekkers en pioniers zijn in een aantal zaken. Het is niet voor niets dat Vlaanderen vandaag per vierkante kilometer op de tweede plaats staat in PV-productie. Het is niet voor niets dat wij inzake onshore wind op de derde plaats staan in Europa. Wij hebben pioniersrollen gespeeld.

Het is inderdaad met vallen en opstaan, en niet alles is perfect. Ik ben hier ook geen beleid aan het voeren om politiek over te voeren tussen meerderheid en oppositie. Ik ben een beleid aan het voeren, en ik probeer iets in gang te zetten voor heel Vlaanderen, voor alle Vlamingen. En daarbij denk ik dat de groei exponentieel is en dat te pessimistisch en te bescheiden zijn, niet goed is. Ik weet dat het in de aard van de Vlamingen ligt, mijnheer Gryffroy, om bescheiden te zijn en om ervoor te zorgen dat wij onze doelstellingen altijd halen, omdat men anders zou kunnen zeggen: je moet eens kijken, ze hadden doelstellingen en ze hebben ze niet gehaald.

Het is altijd iets. Ofwel heb je je lat te laag gelegd. Dan ga je erover en zegt men dat je niet genoeg ambitie getoond hebt. Ofwel leg je je lat te hoog en dan zegt men dat je gefaald hebt. Dan is dat maar zo. Het is natuurlijk heel leuk om te zeggen: cijfers, minister, zodat we kunnen kijken of u eronder of erboven gaat. Ik ben ervan overtuigd dat hernieuwbare energie wereldwijd exponentieel groeit. De curve kent u. Dat is geen curve die langzaam omhoog gaat. Dat is een curve die zeer snel stijgt en op een bepaald moment een versnelling kent die wij niet voor mogelijk hadden gehouden. Afspraak over een aantal jaren, mijnheer Gryffroy, want dit zullen we nooit vandaag kunnen vaststellen. Dit zullen we zelfs volgend jaar niet kunnen vaststellen. Ik stel voor dat u over een tiental jaar eens met mij een koffie komt drinken op de zeedijk van Oostende, en dan kunnen we eens terugkijken naar wie dan wel gelijk had en wie ongelijk had. Ik denk eerlijk gezegd dat ik gelijk zal hebben. Maar goed, we gaan ons daar nog niet over uitspreken.

Wat WKK betreft: ik denk dat dat belangrijk is, vooral met betrekking tot energiebesparingen. Want we zijn altijd maar aan het spreken over energieproductie, maar we beginnen nog altijd met energie-efficiëntie en energiebesparingen. Ik moet dat telkens opnieuw, in elk betoog, in elke speech, herhalen. En dan kom ik telkens tot de vaststelling dat men zegt dat ik dat niet gezegd heb. Ik heb dat altijd en overal gezegd. U mag al mijn speechen nalezen, overal te lande waar ik kom: we beginnen met energie-efficiëntie en energiebesparing.

Hetzelfde wat betreft het plaatsen van x-aantal centrales ter vervanging van de nucleaire centrales. Ook daar blijf ik bij mijn vaststelling. Hoe meer wij vooruitgaan en onze doelstellingen hernieuwbare energie halen, hoe minder behoefte wij zullen hebben in de komende jaren om nieuwe gascentrales te bouwen. Het is dus absoluut noodzakelijk dat wij blijven inzetten op hernieuwbare energie en de Vlamingen overtuigen – maar ook de Walen, de Nederlanders, de Duitsers, de Fransen – van het feit dat wij moeten inzetten op zon, wind en warmte.

Over het potentieel wat betreft WKK kan ik mij niet uitspreken, maar het is toch wel belangrijk in de ganse energietransitie. En dat je af en toe eens een transitie moet doen, mijnheer Gryffroy, die dan tijdelijk wat meer zaken met zich meebrengt, om dan op lange termijn toch een resultaat te krijgen, daar heb ik absoluut geen moeite mee.

Wat mijnwater betreft, mijnheer Danen, denk ik dat we daar volop mee moeten doorgaan. Ik heb een partner gevonden in Noordrijn-Westfalen, het internationaal instituut voor geothermie. Ik heb de afspraak gemaakt om daar contacten te blijven houden, maar concreet kan ik daar op dit moment niet verder op ingaan.

De 'evidence based policy', mijnheer Gryffroy, daar heb ik op geantwoord. Ook daar verschillen wij van mening. Uiteraard moeten wij proberen zo veel mogelijk beleid te voeren op basis van wetenschappelijk bewezen zaken, maar je mag toch ook af en toe eens vooruitdenken. Ik heb verwezen naar de studie AMPERE.

Nieuwe technologieën zullen zeer belangrijk zijn. Geloof in vernieuwing kan op dat vlak een ongelooflijke rol spelen. Mijnheer Beenders, ik apprecieer uw steun om ervoor te zorgen dat er investeringszekerheid is voor de bedrijven. Ik vind dat heel belangrijk. Men gaat er altijd maar van uit dat het de overheid is die zal moeten investeren. Ik ben daar niet van overtuigd. Als we natuurlijk aan doemdenken doen en zeggen dat we er niet zullen geraken en dat het allemaal veel te hoog gegrepen is, waarom zouden bedrijven, private investeringen en burgers dan investeren? Dan laten ze het liever over aan de overheid, en dat is nu net waarover wij wel van mening verschillen, mijnheer Beenders. Ik denk dat het voornamelijk de private sector en de mensen zijn die moeten geloven in het verhaal en dat de overheid voornamelijk het kader moet schetsen. Maar dat is niet altijd een contradictie.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw bijkomende antwoorden en input. We delen uw ambities. We delen uw ambities als het gaat over hernieuwbare energie en elektriciteit. Die 40 procent, wat ons betreft: gewoon doen. Niet alleen gewoon over spreken, maar ook gewoon doen. Dat wil zeggen dat we van u verwachten dat er onderbouwde ambities worden uitgesproken. Die onderbouwing moet inderdaad gaan over berekende subdoelstellingen. Dus we verwachten van u dit jaar een berekening van de subdoelstellingen voor hernieuwbare energie en elektriciteit tegen 2030. Dat is de manier waarop we hier in Vlaanderen werken, en ik denk dat dat de juiste manier is. Als het de Duitsers op dat vlak wat aan ambitie ontbreekt om op een onderbouwde manier aan politiek te doen, is dat vooral hun zaak. Ik denk dat wij in Vlaanderen de lat hoog moeten leggen en dus becijferde plannen willen.

Op die manier kunnen we ook echt die ambities gaan waarmaken. Zo kunt u over tien jaar op de dijk in Oostende een koffietje drinken, of zelfs iets straffers, en vieren dat die doelstellingen zijn bereikt, maar die zullen niet bereikt worden door ze alleen maar uit te spreken. We hebben daar een onderbouwd en becijferd beleid voor nodig.

We steunen u in die doelstelling, maar we verwachten van u dus op korte termijn een berekend plan tegen 2030 met een duidelijk kader voor investeerders, waarbij de kernuitstap een belangrijk uitgangspunt is, de uitbouw van een slim net, en

investeringen in innovatie. Dat zijn elementen die u hebt aangehaald, maar die we graag hardgemaakt zien in een concreet plan.

Ik ben tot slot blij dat u energie-efficiëntie hebt vermeld. Minister-president Bourgeois heeft twee weken geleden in dit parlement een ambitie van 30 procent naar voren geschoven. Wat mij betreft, mag u ook op dat vlak ambitieuzer zijn dan de regering en de minister-president, maar ook daarvoor zal heel concreet beleid nodig zijn. Energie-efficiëntie is wat ons betreft nog veel belangrijker dan bijkomende productie van energie. Energie besparen is altijd goedkoper, efficiënter en beter voor het klimaat. Graag ook op dat vlak ambitie én onderbouwing: de twee moeten hand in hand gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.